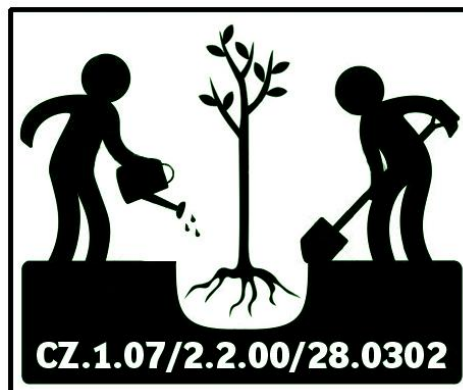

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4. Škůdci okrasných listnatých dřevin I.

Hana Šefrová

Inovace studijních programů AF a ZF MENDELU
směřující k vytvoření mezioborové integrace
CZ.1.07/2.2.00/28.0302

Spektrum okrasných listnatých dřevin

- Bobovité (*Fabaceae*), akát, dřevozec
- Břízovité (*Betulaceae*)
- Bukovité (*Fagaceae*), dub
- Dřínovité (*Cornaceae*), svída
- Jesencovité (*Celastraceae*), brslen
- Jilmovité (*Ulmaceae*)
- Ledvinovníkovité (*Anacardiaceae*), ruj
- Mýdelníkovité (*Sapindaceae*), javor, jírovec
- Olivovníkovité (*Oleaceae*), šeřík, ptačí zob
- Pižmovkovité (*Adoxaceae*), kalina
- Platanovité (*Platanaceae*)
- Růžovité (*Rosaceae*), skalník, tavolník
- Řešetlakovité (*Rhamnaceae*)
- Slézovité (*Malvaceae*), lípa
- Trubačovité (*Bignoniaceae*), katalpa
- Vrbovité (*Salicaceae*), široko a úzkolisté vrby
- Vřesovcovité (*Ericaceae*), pěnišník, azalka
- Zimolezovité (*Caprifoliaceae*), zimolez, pámelník
- Zimostrázovité (*Buxaceae*)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

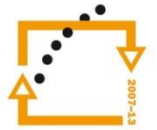
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Metody zjišťování škůdců

- vizuální kontrola dřevin, sledování symptomů a škůdců
- možnost sledování během zimy – přezimující stadia na větvičkách
vajíčka: mšice, mera jabloňová, píďalky, bekyně velkohlavá, bourovec prstenčivý, sviluška ovocná
larvy: puklice, štítenky
- vajíčka v kalichách květů (pilatky)
- housenky v listových a květních růžicích (obaleči)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Metody zjišťování škůdců

- sklepávadla (zobonosky, mery)
- feromonové lapače (obaleči)
- leповé desky (pilatky)

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Jak se škůdcům účinně bránit

- prevence – pěstování zdravých rostlin
- nejcitlivější mladé rostliny (školky, skleníky)
- chemická ochrana – rozhodující
- biologická ochrana – omezený význam, i malé poškození snižuje estetickou hodnotu rostliny
- mechanická ochrana, někdy jediná možnost u škůdců dřeva (odřezávání napadených částí, přezimujících hnízd, sběr)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

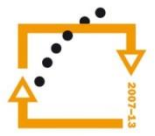

Chemická ochrana

- nutný včasný zásah
- výběr přípravku závisí na druhu rostliny, bionomii škůdce a typu poškození rostliny
- preferovat selektivní přípravky před širokospektrálními
- předem vyzkoušet citlivost rostlin vůči přípravkům
- ochrana dřevin: v době rašení proti přezimujícím škůdcům při $t > 7^{\circ}\text{C}$, olejové přípravky (mšice, červci, bekyně, píd'alky)
- během vegetace při částečně vyvinuté listové ploše $t > 15^{\circ}\text{C}$
- neošetřovat kvetoucí dřeviny

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

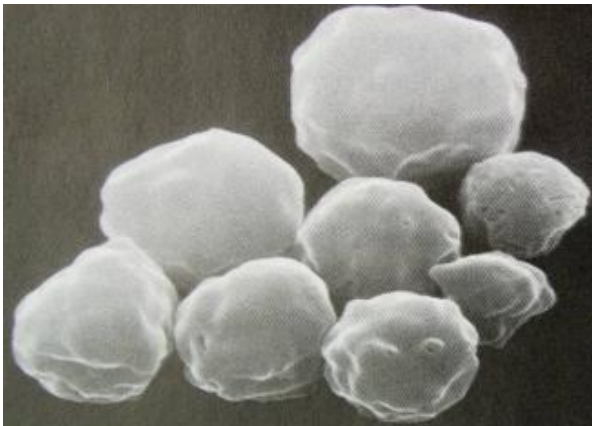

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Biologická ochrana

proti housenkám

- přípravky na bázi bakterie *Bacillus thuringiensis* (Biobit)
- do těla hmyzu s potravou
hmyz hyne během třiceti minut až tří dnů
- aplikovat těsně před líhnutím housenek z vajíček
- ošetření po 10 dnech opakovat

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

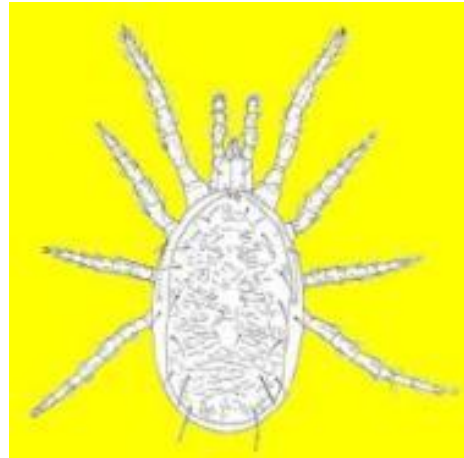

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Biologická ochrana

proti larvám lalokonosců

- hlístice *Heterorhabditis bacteriophora*
- hostitel hyne do 48 hodin po infekci
- teplota půdy nesmí klesnout pod 5 °C, optimum 15 °C

proti fytofágním roztočům (svilušky, vlnovníci)

- přípravky na bázi dravého roztoče (*Typhlodromus pyri*) - Biolaagens-TP

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Mechanická ochrana

- sběr a likvidace opadlých plodů s housenicemi pilatek a larvami zobonosek
- odstraňování a pálení částí napadených kůrovci
- ošetřit rány na stromech proti vlnatce krvavé
- zrytí půdy pod stromy na jaře nebo na podzim proti přezimujícím larvám pilatek
- lepové pásy
- mechanické odstraňování hnízd ploskohřbetek

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

1. Saví škůdci listnatých dřevin

1.1 polokřídlí

1.1.1 ploštice

1.1.2 křísi

1.1.3 mery

1.1.4 mšice

1.1.5 červci

1.2 roztoči

1.2.1 sviluškovití

1.2.2 svilušovití

1.2.3 vlnovníkovití

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost**

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

1.1.1 Ploštice (Heteroptera)

- Síťnatkovití (Tingidae) – drobné ploštice s nápadnou síťkovitou žilnatinou křídel
- Ruměnicovití (Pyrrhocoridae) – výstražně červenočerně zbarvené
- Blánatkovití (Oxycarenidae) – mají průsvitnou zadní část polokrovek
- Symptomy: světlé skvrny, nekrózy, deformace, Význam: sání, někdy obtížní

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sít'natka platanová (*Corythucha ciliata*)

- pochází ze Severní Ameriky
- v České republice poprvé zjištěna v roce 1995
- monofág na platanu (*Platanus*)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sít'natka pěnišníkovaná (*Stephanitis rhododendri*)

- V ČR 1941, původ východní Asie
- 3-4 mm dlouhé ploštice
- na listech vpichy - světlé skvrny
- na spodní straně listů exkrementy a svlečky
- *S. takeyai*, *S. pyrioides*

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

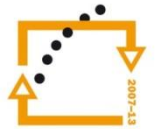
Ruměnice pospolná (*Pyrrhocoris apterus*)

Malvaceae, *Tilia cordata*

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

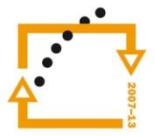
Blánatka lipová (*Oxycarenus lavaterae*)

- původ: západní Středomoří
- v ČR od 2004
hostitelské rostliny: Malvaceae, *Tilia cordata*

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

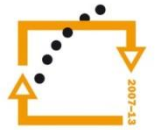
Klopuška tamaryšková (*Tuponia hippophaes*)

- *Tamarix, Myricaria, Reaumuria*
- v České republice od roku 2003

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

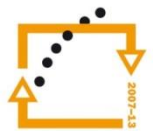
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

1.1.2 Křísi (Cicadomorpha)

- Ostnohřbetkovití (Membracidae) – předohrud' protažena ve výrůstky připomínající trny, při kladení vajíček samičky nařezávají pletivo kladélkem, metabolity vajíček před líhnutím larev působí korkovatění okolních pletiv
- Křískovití (Cicadellidae) – drobní nenápadně zbarvení, otrněné skákací končetiny (pidikřísek, sítinovka)
- Symptomy: světlé skvrny
- Význam: sání, přenos patogenů při kladení

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Ostnohřbetka ovocná (*Stictocephala bisonia*)

- v ČR od roku 1994
- původ: Severní Amerika
- polyfág
- škodí samičky při kladení nařezáváním kůry

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Pidikřísek šípkový (*Edwardsiana rosae*)

- bílé skvrny na listech
- hostitelské rostliny: růžovité

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sítinovka pěnišníkovaná (*Graphocephala fennahi*)

- v ČR od roku 2004,
- původ: Severní Amerika
- listy hnědnou
- přezimují vajíčka pod šupinami pupenů pěnišníky (*Rhododendron*)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

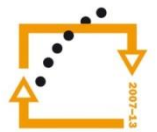
Křísek *Japananus hyalinus*

- hostitelská rostlina javor (*Acer* spp.)
- v ČR od roku 1979
- původ: Východní Asie

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

1.1.4 Mšice (Aphidoidea)

- Mšicovití (Aphididae) – poslední tykadlový článek různě dlouhý, sífunkuly rozmanitého tvaru a délky, chvostek jazykovitý nebo prstovitý (mšice, kyjatky – velké mšice se štíhlým tělem a dlouhýma nohama, stromovnice)
- Dutilkovití (Pemphigidae) – zkrácený poslední článek tykadel, dobře vyvinuté voskové žlázy, redukované sífunkuly a chvostek (dutilky, vlnatky)
- Medovnicovití (Lachnidae) – poměrně velké, žluté nebo hnědé, 6členná tykadla, krátké sífunkuly, nestřídají hostitele
- Symptomy: barevné a tvarové změny, hálky
- Význam: sání, přenos patogenů, znečišťování medovicí někdy voskem

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

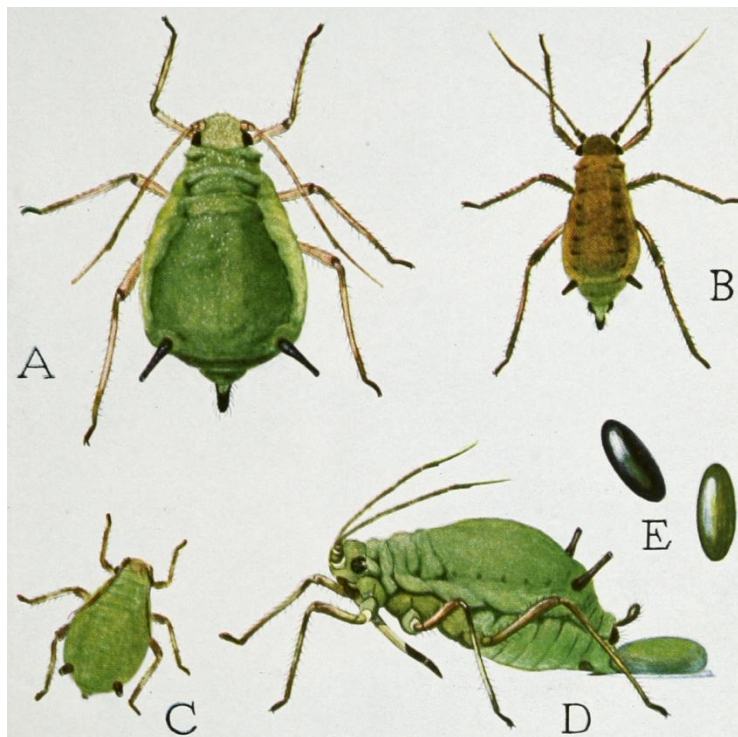

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Mšice jabloňová (*Aphis pomi*)

monocyklická
hostitelské rostliny: *Malus*

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Mšice řešetláková (*Aphis nasturtii*)

dicyklická
zimní hostitel :
řešetlák (*Rhamnus*)
letní hostitel: brambor

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Mšice (*Dysaphis*) na růžovitých rodu *Malus*

D. devectora

dicyklické

D. plantaginea

D. radicola

D. chaerophylli

D. anthrisci

monocyklická

letní hostitelé

jitrocel

šťovík

krabilice,

kerblík lesní

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Mšice hlohová (*Dysaphis crataegi*)

dicyklická
zimní hostitel: hloh (*Crataegus*)
letní hostitelé: miříkovité

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

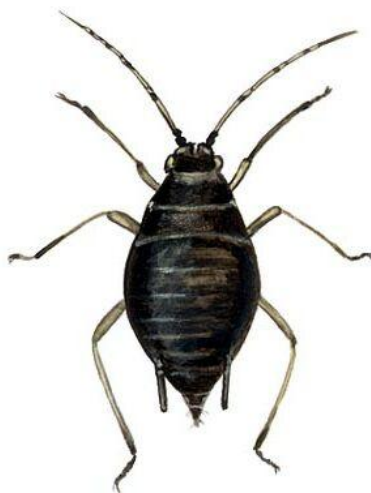
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Mšice třešňová (*Myzus cerasi*)

zimní hostitel: třešeň

letní hostitelé:
mořenovitě
krtičníkovitě

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Mšice švestková (*Hyalopterus pruni*)

- zimní hostitel: peckoviny *Prunus*
- letní hostitel: rákos

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Mšice zimolezová (*Rhopalomyzus lonicerae*)

- na zimolezu *Lonicera tatarica*, *L. xylosteum*
- způsobuje vyklenuté světlé puchýře

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

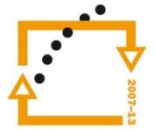
Kyjatky (*Illinoia*)

- pěnišník *Rhododendron*, původ: Severní Amerika
- k. pěnišníková - *Illinoia lambersi* v ČR 1986
- k. azalková - *Illinoia azalaeae* v ČR 1969

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Stromovnice buková (*Phyllaphis fagi*)

buk (*Fagus*)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vlnatky na jilmu (*Ulmus*)

Vlnatka hladká
Tetraneura ulmi

Vlnatka jilmová
Eriosoma ulmi

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Dutilky (*Pemphigus*) na topolu (*Populus*)

dutilka toplová
Pemphigus bursarius

dutilka listová
Pemphigus populinigrae

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Dutilka šroubovitá (*Pemphigus spyrotheca*)

Topol (*Populus*)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Dutilka zimolezová (*Prociphilus xylostei*)

zimolez (*Lonicera*)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Medovnice dubová (*Lachnus roboris*)

dub (*Quercus*)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost**

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ